

Et syn på motivation

ET SYN PÅ *MOTIVATION*

Motivation, at motiverer, at blive motiveret, at være motiveret osv. Men hvad er egentlig motivation? og hvornår og gennem hvad motiveres vi? og hvordan motiverer vi andre?

Motivation er et komplekst begreb, som er svært at beskrive definitivt. Den bredeste forståelse af motivation er, at nogen gør noget, pga. en forventning om en belønning, i materialistisk, eller anden værdibaseret form. Men der findes mere specificerede definitioner som f.eks. Kennon Sheldon der opstiller motivation som inddelt i fem forskellige typer: *(Motivation, Viden og værktøj fra positiv psykologi 2013)*:

- Indre motivation som er ønsket om at udføre en aktivitet for selve oplevelsens skyld, f.eks. oplevelsen af at lykkes og høre til.
- Identificeret motivation hvor udførelsen af en aktivitet, personen ikke har en speciel nydelse ved, bliver gennemført frivilligt, på baggrund af aktørens indsigt i aktivitetens nytteværdi, på kort eller længere sigt.
- Eksterne motivation hvor motivationen fremkommer som en udførelse af aktivitet under tvang eller anvendelse af udefrakommende magt.
- Introjiceret motivation, hvor personen/eleven selv opstiller krav, presser sig selv og/eller er under indflydelse af kognitive processer som f.eks. skyldfølelse.
- Manglende motivation hvor personen under har nogen lyst til at udføre eller indgå mere end absolut højst nødvendigt i aktiviteten.

Der kan findes mange teorier om, hvordan motivation bedst fremmes hos elever, samt hvilke virkemidler der har bedst effekt. En gennemgang af eksisterende metoder og teorier, vil blive meget omfattende, og næppe ende i en særligt brugbar anvendelsesorienteret opstilling. Dog kan teoretiske områder som anerkendelse (f.eks. Axel Honneth) og feedback (John Hattie), nævnes som nogle grundlæggende felter der kan give indsigt og inspiration til arbejdet med, både at styrke elevernes motivation for deres læring, og deres motivation for at tage et medansvar i egen-udvikling af den faglige stolthed og integritet, arbejdspladserne efterspørger. Vi kan benævne og opdele motivation i mange felter, teorier og videnskabelige undersøgelser, men i sidste ende er det lærerne med den daglige kontakt til eleverne, der må have den største mulighed for at påvirke motivationen positivt og, desværre, også negativt. Det betyder samtidig at en forståelse for hvorledes motivationen dannes/opstår, er første skridt på vejen til at motiverer gennem den korrekt motiverende tilgang, på det rigtige tidspunkt. For at opnå denne viden finder jeg at en refleksion over de forskellige forståelser og retninger på motivation, er et godt grundlag. Herunder er udgangspunktet i Kennon Sheldons opdeling, da jeg finder dem rammende for de erfaringer jeg selv har dannet mig i løbet af mit virke som faglærer og instruktør. Derfor er det også mest naturligt for mig at søge at opnå en forståelse for motivation gennem kombinationen af egen virkelighed, og de etablerede teorier på feltet:

Billedekommentar: Jeg er bevidst om at *Kennon* opstiller den uidentificerede motivation som en motivationstype der er kategoriseret under ydre påvirkninger. Dog er det min overbevisning at den identificerede motivation, i en bred udstrækning, vil dannes igennem personens selvforståelse og reguleringer, og derfor har jeg placeret identificeret motivation under den indre motivationsproces.

Indre motivation (Jeg oplever af at udføre denne aktivitet giver mig en god følelse)

Følelsen af velvære ved at udføre en aktivitet, enten selvstændigt eller i samarbejde. Samarbejde kan, for nogen, være motiverende i sig selv idet vi af natur er relationssøgende og derfor oftest ønsker at være noget for, og i forhold til, nogen. Elever der er nysgerrige af natur vil kunne finde en indre motivation i at møde til dagen velvidende at de får muligheden for at gå på opdagelse og selv undersøge de emner de skal lærer om. Modsat stående kan findes de elever der, pga miljø eller udvikling, føler sig usikre ved at skulle være selvstændige omkring deres erfaringsdannelse, og vil højst sandsynligt finde en større indre motivation ved en sikkerhed omkring/fast tro på at der altid er en lærer til rådighed der kan strukturere og vejlede, igennem hele læreprocessen.

Identificeret motivation (Hvis jeg gennemfører denne uddannelse kan jeg tjene gode penge/hvis jeg arbejder 3 timer mere idag kan jeg holde tidligt fri fredag)

Deltagelse i en aktivitet, ikke fordi der den store kognitive belønning, som ved den indre motivation, men fordi deltageren har en formodning, eller direkte viden om, at på længere sigt vil det det belønnes. Det kan bla. være det at stå op om morgenen for at gå på arbejde; Man har måske ikke voldsomt lyst til det og får heller ikke nogen umiddelbar nydelse ud af det, men den etablerede viden om at det er betydende for de økonomiske muligheder for indkøb af nyt tv giver en "lysten". Elever der sættes igang med en aktivitet, og gennemfører aktiviteten under spørgsmål til relevansen for deres læring/videre forløb, vil oftest være motiveret igennem en identifikation af nødvendighed. I princippet kan der være tale om at en elev der gennemfører en læringsaktivitet fordi den har betydning for en karakter, mere end lysten til at lærer, er mere påvirket af en identificeret motivation end en indre motivation.

Ekstern motivation (Jeg gør det fordi jeg har fået at vide jeg SKAL!)

Motivationen er kun til stede pga. en ydre påvirkning. En autoritet har bestemt at aktiviteten SKAL udføres, og der er intet andet at gøre end at udføre opgaven. Selvsagt vil denne type motivation oftest ikke føre til de nyskabende opdagelser eller særligt veludførte opgaver, da det oftest opleves som en oplevelse der hurtigt skal overståes. Risikoen for at aktiviteter ikke gennemføres, og at der skal anvendes en høj andel er lærerstyring igennem hele aktiviteten er her høj. En elev der har "fået sat stolen for døren" og fået at vide: "De her opgaver skal løses for du kan komme til eksamen" vil ofte være ramt af ekstern motivation og, finder jeg, være i risikozonen for at falde fra uddannelsen. Oprydning og skriftlige opgaver er typisk de aktiviteter der udføres af praktik-orienterede elever, under indflydelse af en ekstern motivation: Oprydningen bliver kun gjort fordi det er en del af kulturen, og helst med at absolut minimum af deltagelse, de skriftlige opgaver udføres fordi det f.eks er en del af eksamens-pensum, men der bliver sjældent lagt meget energi i arbejdet og "bare jeg består" er en ofte hørt udtalelse.

Introjiceret motivation (Jeg burde nok gøre det når jeg nu har lovet....)

Motiveringen fremkommer på baggrund af egne kognitive processor og reaktioner. Skyldfølelse over ikke at leve op til forventninger eller det lovede, eller ens egen samvittighed danner motivationen for at gennemføre aktiviteten. Der kunne argumenteres for at dannelse og opdragelse, til en hvis grad bevirker elevernes introjiceret modstand, idet det må være igennem samfundsnormer og kulturelle påvirkninger, en persons egne værdier fastlægges. Eleven der hjælper fordi "det er det rigtige at gøre" eller forsøger at påvirke et helt hold til at samarbejde om f.eks rengøringen kan være influeret af en introjiceret motivation.

Ingen motivation

Ingen motivation -amotivation, er udeblivelsen af enhver form for motivation. Aktiviteten gennemføres uden nogen bagvedliggende motivation og gennemføres vel oftest ikke, eller kun minimalt, tilstrækkeligt.

Jeg mener vi som mennesker har forskellige reaktioner på forskellige tidspunkter af vores liv. F.eks kan en identificeret motivation ændres, enten fordi motivations-niveauet falder og man holdes oppe af en autoritet (lærer). Eller man opdager, at til trods for man indgik i aktiviteten pga. en formodning om senere belønning, så giver udførelsen af aktiviteten en større tilfredsstillelse end forventet, og motivationen for at indgå i aktiviteten stiger derfor. Derfor ser jeg det også muligt at arbejde med at ændre en persons negativt rettet motivation, til en mere læringsorienteret (frem for resultat/gennemførelsesorienteret) tilgang. Dette må gøres gennem en længere varende periode og optimalt set, med et kendskab til elevens habitus (*Pierre Bourdieu*) således at forståelsen for individets udfordringer og bevæggrunde er et fokus når en mere positiv motivations-proces skal stilladseres.

Anvendt litteratur til grundlag for dette indlæg:

Sheldon, Kennon: Motivation, viden og værktøjer fra positiv psykologi